

บทที่ 6

บทสรุปและขอเสนอแนะ

กล่าวโดยสรุป เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นเครื่องมือในการชำระเงินทางการค้าระหว่างประเทศมานานนับศตวรรษ เลตเตอร์ออฟเครดิตสามารถใช้กับธุรกิจหลาย ๆ ประเภท ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวก ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพมาก

ในทางปฏิบัติ เลตเตอร์ออฟเครดิตเกิดขึ้นในเนื้อหาของสัญญาซื้อขายหรือบริการระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่อยู่กันคนละประเทศ เลตเตอร์ออฟเครดิตถูกสร้างขึ้นโดยธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) ซึ่งสัญญาที่จะจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงิน (Draft) หรือคำขอให้จ่ายเงิน (Demand for Payment) เมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ขายแน่ใจว่าจะได้รับชำระเงินในทันทีที่ยื่นเอกสารตามเครดิต เลตเตอร์ออฟเครดิตจึงเป็นการชำระเงินโดยธนาคารนอกเหนือไปจากผู้ซื้อในต่างประเทศ ทำให้การชำระเงินเป็นที่แน่นอนโดยไม่คำนึงว่าผู้ซื้ออาจจะไม่สามารถชำระเงินหรือปฏิเสธที่จะจ่ายเงิน

โดยปกติการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตเกิดขึ้นจากสัญญา 3 ฉบับคือ สัญญาแรก เป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ซื้อหรือลูกค้าของธนาคาร (Buyer/Customer) กับผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ (Seller/Beneficiary) สัญญาที่ 2 เป็นสัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) กับผู้ซื้อหรือลูกค้าของธนาคาร (Buyer/Customer) ซึ่งธนาคารตกลงที่จะเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต และสัญญาที่ 3 ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) กับผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ (Seller/Beneficiary) ตามเลตเตอร์ออฟเครดิตและสัญญาอื่น ๆ นี้เป็นสัญญาที่แยกต่างหากจากสัญญาอื่น ๆ

หลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ หลัก Strict Compliance และหลัก Independence ซึ่งผู้เขียนจะขอสรุปเฉพาะหลักกฎหมายที่สำคัญทั้ง 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ตามหลัก Strict Compliance ผู้รับประโยชน์ตามเครดิตจะต้องยื่นตัวแลกเงิน พร้อมเอกสารประกอบซึ่งถูกต้องตรงตามเครดิตของธนาคารผู้เปิดเครดิต มิฉะนั้น ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีสิทธิที่จะปฏิเสธการจ่ายเงิน หลักเกณฑ์ก่อนผลคือ ธนาคารผู้เปิดเครดิตเกี่ยวข้องกับเอกสารเท่านั้นและไม่ต้องถูกบังคับให้ตรวจสอบว่ามี การปฏิบัติตามสัญญาเดิมโดยสมบูรณ์หรือไม่

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ซึ่งเป็นคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตของธนาคาร กำหนดให้ธนาคารยึดถือหลัก Strict Compliance เครื่องคิดเฉพาะในกรณีที่เอกสารประกอบเป็นบัญชีราคาสินค้า (Invoice) กล่าวคือ การพรรณารายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าในบัญชีราคาสินค้า (Invoice) จะต้องถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิต แต่ถ้าเป็นเอกสารอื่น ๆ เช่น ใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading) หรือใบรับรองคุณภาพสินค้า กรมธรรม์ประกันภัย ฯลฯ แล้ว การยึดถือหลัก Strict Compliance จะผ่อนคลายนลง กล่าวคือ ในเอกสารอื่น ๆ เหล่านี้อาจจะพรรณารายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าไว้กว้าง ๆ โดยไม่ชัดหรือแย้งกับเงื่อนไขของเครดิต

สำหรับหลัก Independence คือ หลักที่ว่าเลตเตอร์ออฟเครดิตแยกต่างหากจากมูลหนี้ตามสัญญาเดิม ธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่เกี่ยวข้องกับสัญญาเดิมระหว่างผู้ซื้อและผู้รับประโยชน์ และด้วยเหตุนี้ธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่มีหน้าที่ที่จะดูว่ามีการปฏิบัติตามสัญญานั้นหรือไม่ ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีหน้าที่เพียงประการเดียวคือ จ่ายเงินตามตัวแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงินของผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิต

หลัก Independence ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาที่ยากเมื่อมีการกล่าวหาเกี่ยวกับการฉ้อฉลในเครดิตที่มีเอกสารประกอบ ยกตัวอย่าง เช่น ผู้ซื้อกล่าวหาว่า ผู้ขายส่งสิ่งไรก็ตามแทนที่สินค้าที่ส่งจริง เป็นต้น ในกรณีที่มีการกล่าวหาเกี่ยวกับการฉ้อฉลในเครดิตที่มีเอกสารประกอบเช่นนี้ ธนาคารย่อมจะยืนยันที่จะจ่ายเงินตามเครดิต โดยอ้างว่าธนาคารเกี่ยวข้องกับเอกสารไม่ใช่สินค้า (deal in documents, not in goods) ตามหลัก Independence นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันวงการกฎหมายโดยยอมรับกันโดยแน่ชัดแล้วว่า เมื่อมีการฉ้อฉลในเครดิตที่มีเอกสารประกอบ ธนาคารควรจะต้องปฏิเสธการจ่ายเงินตามเครดิต แนวคิดนี้เป็นข้อยกเว้นของหลัก Independence ซึ่งได้มาจากคำพิพากษาของศาลอเมริกันในคดี Sztejn V. J. Henry Schroder Banking Corp (1941) ซึ่งกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "ในกรณีที่มีการฉ้อฉลของผู้ขาย ธนาคารจะต้องเอาใจใส่พิจารณาก่อนที่จะจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินและเอกสารที่นำมายื่น หลัก Independence ของธนาคารตามเลตเตอร์ออฟเครดิตไม่ขยายไปคุ้มครองผู้ขายที่ไม่สุจริต"

คดี Sztejn ได้ก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ 3 ประการในอันที่ศาลจะพิจารณาเพื่อให้มีคำสั่งยับยั้งธนาคารจากการจ่ายเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งใน Uniform Commercial Code มาตรา 5 - 114 (2) ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ไว้แล้ว คือ

1. ผู้ซื้อจะต้องฟ้องร้องเกี่ยวกับการฉ้อฉลอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งเกี่ยวกับมูลหนี้ตามสัญญาเดิม
2. ผู้ซื้อจะต้องแจ้งให้ธนาคารผู้เปิดเครดิตทราบก่อนที่จะจ่ายเงิน ถ้าธนาคารผู้เปิดเครดิตได้จ่ายเงินไปตามคำขอให้จ่ายเงินแล้ว ธนาคารผู้เปิดเครดิตย่อมได้รับความคุ้มครอง ถ้าหากว่าธนาคารผู้เปิดเครดิตได้ตรวจสอบเอกสารโดยใช้ความระมัดระวังตามสมควร ก่อนที่จะทำการจ่ายเงิน

3. คำขอให้จ่ายเงินจะต้องมาจากบุคคลอื่นที่มีอายุตรงโดยชอบด้วยกฎหมาย (holder in due course) และศาลจะไม่ออกคำสั่งยับยั้งการจ่ายเงินแก่ผู้ตรงโดยชอบด้วยกฎหมาย

เท่าที่ได้กล่าวมาโดยสรุปข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหลักกฎหมายและคำพิพากษาคดีเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเป็นหลักกฎหมายที่ทันสมัย ชัดเจนแน่นอนและมีประสิทธิภาพมาก สามารถทำให้การใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตแพร่หลายและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักกฎหมายเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตใน Article 5 ของ Uniform Commercial Code (1972 version) ของสหรัฐอเมริกาที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองคู่สัญญาทุกฝ่ายในเลตเตอร์ออฟเครดิตให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธุรกิจของธนาคารแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักใช้ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ซึ่งจะรวบรวมหลักเกณฑ์ทางปฏิบัติเกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ มีบางประเทศเท่านั้นที่มีกฎหมายเฉพาะ จึงมีปัญหาว่าการมีกฎหมายเฉพาะจำเป็นอย่างไร ? หรือไม่ ?

ในปัญหานี้มี 2 ความเห็น

ความเห็นฝ่ายแรก¹ เห็นว่ากรณีไม่มีความจำเป็นที่จะออกกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังต่อไปนี้ คือ

¹ Henry Harfield, "Code Treatment of Letter of Credit Law," Cornell Law Quarterly 48 (1962) : 92.

1. กฎหมายพิเศษที่ออกมาเพื่อวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของ
คู่สัญญาในเลตเตอร์ออฟเครดิต ทำให้กฎหมายไม่มีความยืดหยุ่นและเป็นการขัดขวางความ
คล่องตัวและความเจริญก้าวหน้าของเลตเตอร์ออฟเครดิตทางการค้า

2. Uniform Customs and Practice for Documentary Credit
ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีอยู่ดีขึ้น เพื่อใช้กับเครดิตที่มีเอกสารประกอบโดยกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ
เป็นที่แน่ชัดและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นที่ยอมรับทั่วโลก Uniform Customs and
Practice for Documentary Credit ถือว่ามีฐานะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของ
ธนาคาร (Custom) ซึ่งดีกว่ากฎหมายพิเศษ

ความเห็นฝ่ายที่ 2¹ เห็นว่า กรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะออกกฎหมายพิเศษ
เพื่อครอบงำบังคับใช้กับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ แม้ว่าธนาคารในประเทศต่าง ๆ จะยอมรับ
หลักเกณฑ์ภายใต้ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit
แล้วก็ตาม โดยมีเหตุผลสนับสนุน ดังต่อไปนี้ คือ

1. Uniform Customs and Practice for Documentary Credit
ในตัวเองไม่มีสภาพบังคับของกฎหมาย เพราะเป็นเพียงหลักเกณฑ์ทางปฏิบัติของธนาคาร
เกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ แต่ Uniform Customs and Practice for
Documentary Credit ก็ยังไม่ไต่ถ่วงถึงปัญหาต่าง ๆ อีกหลายจุด อาทิเช่น
Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ไม่ไต่ถ่วงถึง
สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือไม่ได้บัญญัติคุ้มครองผู้ซื้อที่สุจริตที่
ประสบปัญหาเกี่ยวกับการฉ้อฉลหรือปลอมแปลง เอกสารของผู้ขายในเครดิตที่มีเอกสารประกอบ
เป็นต้น

¹ Mentschikoff, "Letters of Credit : The Need for
Uniform Legislation," University of Chicago Law Review 23 (1956) :
619.

2. เจตนารมณ์ของการออกกฎหมายพิเศษในเรื่องเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อให้หลักกฎหมายเกี่ยวกับ เลตเตอร์ออฟเครดิต ได้รับการยึดถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธุรกิจของธนาคารและเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่สัญญาทุกฝ่ายในเลตเตอร์ออฟเครดิตให้ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ผู้เขียนมีความเห็นพ้องกับความเห็นของฝ่ายที่ 2 ว่า กรณีจำเป็นต้องออกกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตขึ้นในบังคับ แม้ว่าจะในปัจจุบันนี้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ จะได้ใช้ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ในฐานะที่เป็นคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตอยู่ก็ตาม เพราะ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาทุกฝ่ายในเลตเตอร์ออฟเครดิตอย่างเป็นธรรมเช่นไม่ได้คุ้มครองผู้ซื้อในกรณีที่ผู้ซื้อถูกผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ซึ่งฉ้อฉลส่งสิ่งไรก็ตามแทนที่สินค้า หรือขอขมเงินตามเครดิตคำประกัน (Standby Credit) โดยไม่สุจริต อนึ่ง Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ยังไม่กล่าวถึงเรื่องที่สำคัญบางเรื่อง เช่น เรื่องการจำหน่ายสินค้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์สินค้าตามสัญญาทรัสต์บริษัท หรือเรื่องอายุความในการฟ้องเรียกเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายพิเศษเพื่อบังคับใช้แก่เลตเตอร์ออฟเครดิต เพราะสามารถจะบัญญัติหลักกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในธุรกิจการค้าที่ใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตได้โดยชัดเจนแน่นอน และปกป้องคุ้มครองคู่สัญญาทุกฝ่ายโดยชอบธรรม นอกจากนี้ การออกกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตมีวิวัฒนาการก้าวหน้าสืบไปทั้งยังเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการตีความบังคับใช้กฎหมายโดยชัดแจ้งเพื่อการวินิจฉัยปัญหาและข้อพิพาทซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน

ปัญหาต่อไปคือ ปัญหาว่า ประเทศไทยในปัจจุบันนี้ควรมีกฎหมายพิเศษเพื่อบังคับใช้แก่เครดิตที่มีเอกสารประกอบหรือไม่ ? และถ้าควรมีกฎหมายเช่นเดียวกับใน Uniform Customs and Practice for Documentary Credit หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในปัจจุบันนี้เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ กฎสัญญาในเลตเตอร์ออฟเครดิตจะอ้าง Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ในฐานะที่เป็นข้อตกลงหรือขนบธรรมเนียมปฏิบัติทางการค้ามานาน่าสืบต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาคัดสินคดีต่อไป อย่างไรก็ตาม Uniform Customs and Practice for Documentary Credit เป็นเพียงคู่มือปฏิบัติของธนาคารเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต แต่ไม่มีสภาพบังคับของกฎหมาย อีกทั้งบทบัญญัติใน Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ส่วนใหญ่บัญญัติขึ้นโดยธนาคาร และเพื่อคุ้มครองประโยชน์แก่ธนาคาร โดยไม่ได้ให้ความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ผู้ซื้อที่ถูกผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ฉ้อฉลโดยส่งสิ่งไร้ค่ามาแทนที่สินค้าหรือหนี้ที่ผู้รับประโยชน์ขอขึ้นเงินตามเครดิตค่าประกันโดยไม่สุจริต ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้น Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ก็ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในอันที่จะขอให้ธนาคารยับยั้งการจ่ายเงินแก่ประการใด นอกจากนี้ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ยังไม่ได้กล่าวถึงการจำหน่ายสินค้า การโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีพ (Trust Receipt) โดยชัดแจ้ง ทั้ง ๆ ที่ในทางปฏิบัติ เรื่องการจำหน่ายสินค้าและการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาทรัสต์รีซีพ มีความสำคัญมากจึงเห็นได้ว่ามีหลายปัญหาที่ไม่อาจยุติได้ด้วย Uniform Customs and Practice for Documentary Credit และกฎหมายอื่น ที่มีอยู่จึงจำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเพื่อบังคับใช้แก่เลตเตอร์ออฟเครดิตต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษดังกล่าว จึงควรศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายที่ค้ำของต่างประเทศ เช่น หลักกฎหมายเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต ตาม Article 5 ของ Uniform Commercial Code (1972 version)

ของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาพิจารณาเป็นแบบอย่างในการร่างพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต

สำหรับปัญหากฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่ควรจะบัญญัติเช่นเดียวกับใน Uniform Customs and Practice for Documentary Credit หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ? นั้น ในเรื่องนี้อาจแบ่งแยกได้เป็น 2 ความเห็น กล่าวคือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า พระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่ควรหลีกเลี่ยงที่จะบัญญัติซ้ำซ้อนกับบทบัญญัติต่าง ๆ ใน Uniform Customs and Practice for Documentary Credit เว้นแต่จะเป็นเรื่องสำคัญ ๆ และสมควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษโดยชัดแจ้ง เช่น ในเรื่องลักษณะที่สำคัญของเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ หลัก Strict Compliance และหลัก Independence หรือในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามเลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นต้น

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า พระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่อาจจะนำ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายทั้งหมดเลยก็ได้เหตุผลเพราะเมื่อบัญญัติเป็นกฎหมายแล้วศาลรัฐเองและสามารถตีปัญหาการนำสืบว่าจะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับ

พระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่อาจจะเปิดโอกาสให้คู่สัญญาเลือกใช้พระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ร่างขึ้นใหม่โดยลำพังหรือใช้ควบคู่ไปกับ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit

เฉพาะในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษ ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ไม่ควรอนุญาตให้คู่สัญญาตกลงใช้ Uniform Customs and Practice for Documentary Credit แต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้พระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่ เพราะจะทำให้การออกพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเพื่อบังคับใช้แก่เลตเตอร์ออฟเครดิตไร้ผล

อนึ่ง การออกพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเพื่อบังคับใช้แก่เลตเตอร์ออฟเครดิตจะทำให้เลตเตอร์ออฟเครดิตได้รับการยึดถือปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่นับอุปสรรคต่อการปฏิบัติธุรกิจการค้าของธนาคาร กับทั้งทำให้เกิดความสะทกสะท้านแก่คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องกับ เลตเตอร์ออฟเครดิต เพราะคู่สัญญาในเลตเตอร์ออฟเครดิตทุกฝ่ายได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังทำให้ศาลสามารถตีความตามตัวบทกฎหมายโดยชัดแจ้ง และทำให้นักกฎหมายโดยทั่วไป ตลอดจนพ่อค้าและประชาชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต ทำให้การใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อเป็นเครื่องมือในการชำระเงินในทางการค้าระหว่างประเทศแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะ

ดังกล่าวนั้นที่ 5 แล้วว่า แมตามหลักทฤษฎีจะยอมรับกันแพร่หลายว่าควรให้โอกาสแก่ผู้ซื้อที่จะฟ้องขอให้ศาลยับยั้งการจ่ายเงินกรณีที่มีการฉ้อฉลในธุรกิจการค้าได้ก็ตาม แต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติที่ผู้ซื้อจะขอให้ศาลยับยั้งการจ่ายเงินดังกล่าวกลับมีปัญหาเพราะมีข้อขัดข้องในเรื่องช่องทางบังคับของกฎหมาย ทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถนำคดีไปสู่ศาลได้ เพราะไม่มีกฎหมายสารบัญญัติกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อและธนาคารไว้โดยชัดแจ้ง ทำให้กลายเป็นกรณีที่ไม่มีการไต่บังสิทธิหรือไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้สิทธิทางศาลด้วย ดังนั้น หนทางเดียวที่จะเยียวยาแก้ไขความเสียหายของผู้ซื้อในกรณีที่มีการฉ้อฉลในธุรกิจการค้าที่ใช่เลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเครดิตที่มีเอกสารประกอบ คือ การออกพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาโดยชัดแจ้ง และให้โอกาสแก่ผู้ซื้อที่ถูกฉ้อฉลจากผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ฟ้องขอให้ศาลสั่งห้ามธนาคารจากการจ่ายเงินตามเครดิตได้

ฉะนั้น ในกฎหมายพิเศษที่จะร่างขึ้นใหม่ อาจจะอาศัยหลักเกณฑ์ตาม 5 - 114 ใน Article 5 ของ Uniform Commercial Code (1972 version) ของสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นแบบอย่างในการร่างกฎหมายนั้น ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่พึงนิยามคำว่า การฉ้อฉล (Fraud) ไว้ในคำบทกฎหมายโดยชัดแจ้ง แมวนิยามที่ถูกฟ้องที่สุดอาจจะเป็นไปไม่ได้ แต่อย่างน้อยที่สุดนิยามที่บัญญัติไว้จะแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่จงใจจะต้องมีเจตนา (intentional) และเป็นการกระทำที่ร้ายแรง (egregious)

2. กฎหมายพิเศษที่ร่างขึ้นใหม่ควรมีบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในอันที่จะขอให้ศาลสั่งยับยั้งธนาคารจากการจ่ายเงินโดยชัดแจ้ง หลักเกณฑ์ที่ผู้ซื้อจะขอให้ศาลมีคำสั่งดังกล่าวมีหลักเกณฑ์สาระสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

- (1) ผู้ซื้อต้องฟ้องร้องเกี่ยวกับการฉ้อฉลอย่างแท้จริงมิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งเรื่องมูลหนี้เดิม
- (2) ผู้ซื้อจะต้องแจ้งให้ธนาคารผู้เปิดเครดิตทราบก่อนที่จะจ่ายเงิน
- (3) คำขอให้จ่ายเงินกระทำโดยบุคคลอื่นที่มีใ้ผู้รับประโยชน์ผู้สุจริต

การพิจารณาคำร้องขอของผู้ซื้อดังกล่าว พึงให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะพิจารณาพฤติการณ์ต่าง ๆ ทุกอย่าง รวมทั้งการกระทำของผู้รับประโยชน์ตามมูลหนี้เดิมได้โดยตรง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ซื้อและธนาคารผู้เปิดเครดิตจากการฉ้อฉลได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ศาลจะออกคำสั่งยับยั้งธนาคารจากการจ่ายเงินตามเครดิต เมื่อผู้ซื้อสามารถแสดงให้ศาลเห็นถึงการหลอกลวงหรือบิ่คเบือนอย่างร้ายแรงของผู้รับประโยชน์ และการที่ศาลจะมีคำสั่งยับยั้งธนาคารจากการจ่ายเงินตามเครดิตเป็นวิธีเดียวที่จะเยียวยาแก้ไขความเสียหายของผู้ซื้อตามเดคเตอร์ออฟเครดิต

เมื่อมีการบัญญัติพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อที่จะขอให้ศาลสั่งยับยั้งธนาคารจากการจ่ายเงินตามเครดิตโดยชัดแจ้งแล้ว เช่นนี้ย่อมมีผลทำให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลได้ โดยถือว่า การที่ธนาคารปฏิเสธคำขอของผู้ซื้อนั้น เทากับเป็นการโต้แย้งสิทธิของผู้ซื้อตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 แล้ว

อย่างไรก็ตาม ฟังสังเกตว่า ในเรื่อง เลตเตอร์ออฟเครดิตมีสัญญาเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายและสัญญามักจะมีมูลค่าเนตาทางประเทศกัน การที่ร่างกฎหมายเลตเตอร์ออฟเครดิตโดยให้สิทธิผู้ซื้อฟองบังก์ให้ธนาคารงคจ่ายเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิตในั้น จึงเป็นการให้อำนาจผู้ซื้อ ชาวต่างประเทศฟองผู้ขายชาวไทยได้แก่การที่ผู้ซื้อชาวไทย จะฟองบังก์ให้ธนาคารในต่างประเทศรับการจ่ายเงินได้หรือไม่ ก็คงแล้วแต่กฎหมายภายในประเทศของผู้ขายต่างประเทศนั้น ซึ่งจะทำให้สิทธิของผู้ซื้อชาวไทยค้อยกว่าสิทธิของผู้ซื้อชาวต่างประเทศ เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีการใช้หลักต่างตอบแทนกัน (Repracity) ในกรณีนี้ด้วย

สำหรับการปฏิเสธการจ่ายเงินโดยสมัครใจ (Elective Dishonor) ของธนาคารผู้เขียนมีความเห็นว่า ไม่ควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายพิเศษที่จะร่างขึ้นใหม่ เพราะการบัญญัติกฎหมายให้ธนาคารระงับการจ่ายเงินโดยสมัครใจในั้น จะกอนลให้เลตเตอร์ออฟเครดิตไม่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้ขายในต่างประเทศอีกต่อไป เพราะผู้ขายเกรงว่า เมื่อผู้ขายปฏิบัติตามสัญญาและยื่น เอกสารถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิตแล้ว ผู้ขายจะไม่ได้รับชำระเงินจากธนาคาร ดังนั้น ผู้ขายจะหลีกเลี่ยงไปใช้เครื่องมืออื่น ๆ ในการชำระเงินตามสัญญาซื้อขายหรือบริการในธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ โดยปกติธนาคารจะยึดถือตามหลัก Independence ของธนาคารโดยเคร่งครัด ฉะนั้น การปฏิเสธการจ่ายเงินโดยสมัครใจของธนาคารจึงแทบจะไม่มีปรากฏ ด้วยเหตุนี้การบัญญัติหลักกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิเสธการจ่ายเงินโดยสมัครใจ จึงไม่เป็นประโยชน์ เพราะขัดแย้งกับหลักเกณฑ์ทางปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์